

SCHADE VERHALEN

Inhoud

Toelichting op het vaststellen van de schade, initiële schadevergoeding door werkgever, verhalen van schade op dader, vergoeding bij arbeidsongeschiktheid, strafrechtelijke procedures en civiele procedure als de schade niet verhaald kan worden.

INLEIDING

Schade als gevolg van agressie tijdens of naar aanleiding van de uitvoering van het werk dient altijd verhaald te worden op de dader. In dit document wordt ingegaan op het vaststellen van de schade, het vergoeden van de schade door de werkgever en het verhalen van de schade op de dader.

1. VASTSTELLEN VAN DE SCHADE

Schade van de medewerker

Materiële schade

Onder materiële schade vallen:

- medische kosten (inclusief eigen risico) voor zover niet vergoed door de zorgverzekeraar;
- reiskosten naar bijvoorbeeld arts, politie, psycholoog;
- schade aan eigendommen werknemer (zoals kleding, bril, sieraden);
- kosten van huishoudelijke hulp;
- kosten van rechtshulp;
- schade door verlies van arbeidsvermogen;
- alle overige kosten die direct met de schadeveroorzakende gebeurtenis samenhangen.

Immateriële schade

Immateriële schade is een vergoeding voor onder meer geleden verdriet, pijn, angst en gederfde levensvreugde. De vergoeding om dit leed te compenseren heet smartengeld.

Schade van de werkgever

Schade na een geweldsincident tegen een werknemer:

- doorbetaald nettoloon aan de getroffen werknemer (artikel 6:107a lid 2 BW).
De medewerker die door de gevolgen van een geweldsincident niet in staat is om te werken, heeft recht op doorbetaling van zijn loon. Tegenover deze doorbetaling staat geen arbeidsprestatie. Hierdoor lijdt de organisatie schade;
- re-integratiekosten (artikel 6:107a lid 3 BW);
- medische kosten die door de werkgever aan de werknemer zijn vergoed;
- aan de medewerker vergoede materiële of immateriële schade;
- soms zal de (im)materiële schade van de medewerker die het slachtoffer wordt van een geweldsincident, in aanmerking komen voor vergoeding door de organisatie. Daar waar de organisatie schade moet vergoeden, lijdt deze schade;
- proceskosten of buitengerechtelijke kosten; op het moment dat de organisatie tracht om de geleden schade op de dader te verhalen, zullen hiervoor kosten worden gemaakt. Ook dit is een vorm van schade.

Schade na vernieling of diefstal van eigendommen van de organisatie:

- waarde van gestolen geld of gestolen goederen;
- schade aan gebouwen, (dienst)voertuigen, (dienst)vaartuigen;
- schade aan materialen die door medewerkers gebruikt worden om hun werkzaamheden te verrichten, zoals gereedschap, een laptop of dienstkleding;
- proceskosten of buitengerechtelijke kosten; op het moment dat de organisatie tracht om de geleden schade op de dader te verhalen, zullen hiervoor kosten worden gemaakt. Ook dit is een vorm van schade;
- kosten voor het vaststellen van de materiële schade; het bepalen van de schade zal veelal door de organisatie zelf kunnen gebeuren of anders door een externe deskundige.
- Zo kan voor bijvoorbeeld schade aan een dienstvoertuig de hulp van een externe schade-expert worden ingeroepen.

Naast bovenvermelde kosten valt ook te denken aan kosten voor de tijd die is besteed aan hulp aan het slachtoffer, verleturen, afhandeling van zaakschade en dergelijke.

Voor het vaststellen en herstellen van de schade, meldt de coördinator agressie en geweld (CAG) de schade (afhankelijk van de soort schade) bij de afdeling die hier intern voor verantwoordelijk is. Bij schade aan het gebouw kan de afdeling Facilitair bekijken of zij de schade zelf herstellen, of dat ze een externe moeten inschakelen. In deze melding wordt gevraagd om binnen een week een gespecificeerde opgave te doen van het bedrag van de schade, waar mogelijk met een rekening van de reparateur.

Bewijzen van de schade

Voor het indienen van een schadeclaim is het belangrijk dat er goede informatie is over welke schade er precies is geleden.

De schade moet zoveel mogelijk worden aangetoond met bewijsstukken.

- Indien sprake is van letselschade bij de medewerker zal de omvang van de schade soms pas op langere termijn helder worden. Bij blijvend letsel zal de omvang van de schade door medisch specialisten worden vastgesteld.
- Om immateriële schade van het slachtoffer te bepalen, kunnen gemeenten de ANWB- smartengeldgids gebruiken. Deze gids bevat eerdere uitspraken van rechters over smartengeld.

- De netto-loonkosten zijn vrij eenvoudig vast te stellen: dat is de bezoldiging die netto aan de medewerker werd betaald gedurende de periode van arbeidsongeschiktheid.
- De proceskosten staan ten dele vast (bijvoorbeeld griffierecht bij civiele procedure) maar zijn ook afhankelijk van de (omvang van de) inspanningen van een eventueel ingehuurde advocaat of de tijdsbesteding van de afdeling Juridische Zaken.
- Materiële schade moet worden aangetoond met bewijsstukken als aankoopbonnen, facturen of bijvoorbeeld een brief van de zorgverzekeraar over de vergoeding van medische kosten.
- Letselschade kan worden aangetoond met schriftelijke informatie van de arts, tandarts, psycholoog, fysiotherapeut et cetera. Dit kan een speciaal opgestelde medische verklaring zijn of kopieën uit het medisch dossier (letselbriefje). Aan een medische verklaring zijn hogere kosten verbonden dan aan kopieën uit het medisch dossier.
- Verwondingen en littekens kunnen met foto's worden aangetoond.
- Bij schade aan persoonlijke eigendommen van een medewerker zorgt de medewerker zelf voor een opgave van de schade. Hij of zij geeft de schade door aan de coördinator agressie en geweld.

Bij de door de gemeente geleden schade (die vaak met name zal bestaan uit het doorbetalen van het loon als er sprake is van verzuim) kan de gemeente een verhaalsonderzoek laten plaatsvinden om op basis daarvan te besluiten al dan niet verhaal te halen op de dader. Deze beslissing wordt genomen op basis van een (zakelijke) kosten- batenanalyse.

Als besloten wordt geen verhaal te halen, dient er vanuit de gemeente altijd gemotiveerd te worden wat de redenen zijn om af te zien van schadeverhaal. Er dient altijd actie ondernomen te worden naar de veroorzaker.

2. SCHADEVERGOEDING (IM)MATERIËLE SCHADE VIA WERKGEVER

Bij schadevergoeding gaat het om de vergoeding van materiële en immateriële schade die de medewerker heeft geleden als gevolg van een geweldsincident. Materiële schade dient hierbij direct te worden vergoed, immateriële schade wordt vergoed nadat de rechter een uitspraak heeft gedaan over de hoogte van die schade.

De gemeente neemt de eventuele vordering van de schade op de dader over van het slachtoffer. Hij of zij hoeft dan na de uitspraak van de rechter geen verdere confrontatie aan te gaan met de dader (maandelijkse betalingen, niet ontvangen bedragen et cetera). Met het overnemen van de vordering neemt de werkgever ook het risico over van niet- betalen door dader. Daarom wordt van de werknemer verwacht dat hij of zij volledige medewerking verleent aan het proces van schadeverhaal.

Als de Voorschotregeling geldt, krijgt het slachtoffer acht maanden na het einde van de strafzaak zijn schade vergoed door de Staat, zie hierna.

Eventuele schade aan eigendommen van medewerkers wordt in eerste instantie door de organisatie zelf vergoed en vervolgens (indien dit buiten schuld is van de medewerker) verhaald op de dader. De coördinator agressie en geweld zal dat initiëren.

Verhalen van schade

Maatregel 7 van het programma Veilige Publieke Taak stelt dat in alle gevallen de schade verhaald dient te worden op de dader, ook al is de schade van een medewerker in eerste instantie vergoed door de werkgever.

Er zijn verschillende manieren waarop schade kan worden verhaald:

- voegen in het strafproces
- buitengerechtelijk verhalen op de dader
- procedure bij de civiele rechter.

De werknemer kan via het strafrecht of het civiele recht de schade verhalen op de dader. Het heeft de voorkeur om via het strafrecht schade te verhalen, want dit is eenvoudig en kosteloos. Bovendien verloopt het innen van een toegewezen bedrag vaak gemakkelijker dan na een civiele procedure. Waar nodig kan na de strafzaak verdere schade worden verhaald via een civielrechtelijke procedure.

De gemeente kan slechts in beperkte gevallen via het strafrecht schade verhalen op de dader, namelijk na vernieling of diefstal van eigendommen van de gemeente. Doorbetaald loon, re-integratiekosten of andere schade die het gevolg is van geweld tegen een medewerker kan niet worden gevorderd binnen het strafproces. Deze schade moet civielrechtelijk worden verhaald. Heeft de werkgever kosten gemaakt – bijvoorbeeld omdat de werkgever een schadevergoeding aan de medewerker heeft betaald – dan kan hij die kosten ook eisen van de dader.

De stap naar de civiele rechter kan worden voorafgegaan door een buitengerechtelijke fase. Daarin wordt geprobeerd om de schade af te wentelen op de dader. De dader kan aansprakelijk worden gesteld en worden gesommeerd om het bedrag te betalen. Als het niet lukt om tot een minnelijke regeling te komen, dan kan de zaak worden voorgelegd aan de civiele rechter. Het is wenselijk om aangifte te doen en het strafproces af te wachten voordat een civiele procedure wordt gestart.

STRAFRECHTELIJKE PROCEDURE

Als iemand een strafbaar feit pleegt, is hij of zij in principe zelf aansprakelijk voor de financiële gevolgen. Dat betekent dat de dader de door het slachtoffer geleden schade moet vergoeden. Politie en Openbaar Ministerie moeten informeren naar de schade van het slachtoffer en bij de afdoening rekening houden met de schade.

Politie

Iemand die slachtoffer is geworden van een misdrijf, komt doorgaans het eerst met de politie in contact. De politie moet de belangen van het slachtoffer zo goed mogelijk behartigen. Aandacht voor de geleden schade en schadebemiddeling hoort daar ook bij.

De politie kan schade bemiddelen als het antwoord op onderstaande vragen 'ja' is:

- 1 Is de schade bekend?
- 2 Is de schade onbetwist?
- 3 Is de verdachte bereid te betalen?
- 4 Is de verdachte in staat te betalen?
- 5 Kan de verdachte binnen dertig dagen in een keer betalen? (dus geen betaling in termijnen)

Lik-op-stuk

Een licht geweldsmisdrijf kan eventueel via lik-op-stuk en schadebemiddeling worden afgehandeld. Dat vereenvoudigt de afhandeling voor politie en OM. Hierbij gaat het om eenvoudige kwesties waarbij er relatief weinig schade is. In deze gevallen wordt de schade door de politie geregeld.

Openbaar Ministerie - Transactie of Strafbeschikking

Het OM kan – indien een verdachte wordt vervolgd – de zaak op verschillende manieren afdoen. Eén manier is om de verdachte een transactie aan te bieden. Transactie is een ander woord voor: het betalen van een geldboete ter voorkoming van verdere strafvervolgung. Dit betekent dat de zaak niet voor de rechter komt. Als de verdachte de geldboete niet betaalt, komt de zaak alsnog voor de rechter. De verdachte wordt dan gedagvaard. Aan de transactie kan de voorwaarde worden verbonden van schadevergoeding aan het slachtoffer. De schadevergoeding wordt onderdeel van de transactie en dat houdt in dat de verdachte zowel de schade moet vergoeden, als de geldboete betalen. Indien hij dit niet doet (hij betaalt beide of een van beide niet (volledig)) wordt de zaak voor de rechter gebracht.

Strafrechtelijke procedure - Voegen in het strafproces

In een strafrechtelijke procedure tegen de dader, kan een slachtoffer gebruikmaken van de mogelijkheid van 'voegen'. Het slachtoffer vraagt de rechter om uitspraak te doen over de door hem geleden schade. Als de strafrechter het bewezen acht dat de verdachte het strafbare feit heeft gepleegd, dan doet de rechter ook uitspraak over de vordering tot schadevergoeding. Voegen kan alleen als er een strafproces is. Er moet dus aangifte zijn gedaan en deze aangifte moet tot een vervolging leiden. De schade moet eenvoudig aantoonbaar zijn, de voeging mag niet onevenredig belastend zijn voor het strafproces.

Voegen in het strafproces is alleen mogelijk voor degene tegen wie het delict was gepleegd. Na mishandeling mag daarom alleen de getroffen medewerker zich voegen. De werkgever die als gevolg van hetzelfde feit loon doorbetaalde terwijl daar geen arbeidsprestatie tegenover stond, mag zich niet voegen.

De schade wordt door middel van een voegingsformulier geïnventariseerd. Op het voegingsformulier vult de benadeelde in hoeveel schade hij heeft geleden, waaruit die schade bestaat en hoeveel schade hij op een andere manier vergoed krijgt (bijvoorbeeld door de verzekering). De benadeelde moet aangeven dat hij de rechter verzoekt om een schadevergoedingsmaatregel op te leggen. Het formulier moet volledig ingevuld en ondertekend worden geretourneerd binnen de termijn die door het OM is aangegeven. De termijn kan verschillen. Bij het invullen van het voegingsformulier moet de medewerker ondersteund worden door de coördinator agressie en geweld of de afdeling Juridische Zaken.

De officier van justitie (OvJ) neemt het ingevulde voegingsformulier als uitgangspunt voor de schade. De OvJ brengt tijdens de zitting de vordering naar voren en geeft daar zijn mening over. De rechter beslist uiteindelijk over het al dan niet toewijzen van de vordering. Als de vordering (deels of volledig) wordt toegewezen, kan de strafrechter een schadevergoedingsmaatregel opleggen. Als de verdachte wordt vrijgesproken, betekent dit dat ook de vordering niet kan worden toegewezen (het is dan niet wettig en overtuigend bewezen dat de verdachte het misdrijf heeft begaan). Het slachtoffer heeft geen eigenstandige bevoegdheid om tegen de uitspraak van de rechter hoger beroep aan te tekenen.

Aan voegen in het strafproces zijn geen kosten verbonden en het slachtoffer heeft geen advocaat nodig. Als de schadevergoeding wordt toegewezen en er wordt een schadevergoedingsmaatregel opgelegd, dan wordt het bedrag door het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) geïnd.

Voorschotregeling

Bij gewelds- en zedendelicten geldt de Voorschotregeling. Deze regeling houdt het volgende in: als het CJIB acht maanden na het onherroepelijk worden van het vonnis nog niet alle schade heeft geïnd bij de dader, dan betaalt de Staat het resterende deel aan het slachtoffer. Het slachtoffer heeft zijn schadevergoeding ontvangen. Het CJIB gaat vervolgens door met het innen bij de dader.

CIVIELE PROCEDURE

Als er geen strafproces volgt; of als de schade binnen het strafproces niet eenvoudig is vast te stellen; of als na het strafproces méér schade bekend wordt, dan staat de civielrechtelijke procedure open. Als de schade hoger is dan € 25.000, dan is vertegenwoordiging door een advocaat verplicht. Bij zaken met een financieel belang beneden € 25.000 is een advocaat niet verplicht, maar vaak wel wenselijk.

Civielrechtelijke procedure door de werkgever

Als het de organisatie niet lukt om middels het eigen sanctiebeleid de schade rechtstreeks te verhalen op de veroorzaker/dader, dan zal de werkgever een civielrechtelijke procedure starten.

Civielrechtelijke procedure door de werknemer

De benadeelde medewerker kan de dader eventueel civielrechtelijk aanspreken tot vergoeding van zijn schade, uit hoofde van onrechtmatige daad (artikel 6:162 BW). Deze wijze van verhaal zal slechts in uitzonderlijke gevallen plaatsvinden, bijvoorbeeld in de gevallen dat het niet lukt om de (volledige) schade via de strafrechtelijke procedure te verhalen. Hij stelt de dader dan aansprakelijk voor de door hem geleden (im)materiële schade. Als de civiele rechter beslist dat de dader schadevergoeding moet betalen, dan moet het slachtoffer zelf voor de incasso zorgen. De werkgever is verplicht een juridisch adviseur toe te wijzen, die de medewerker ondersteunt en adviseert.

Er gelden strikt geformuleerde processuele eisen, zoals het nauwgezet moeten omschrijven van de onrechtmatige daad en het bewijsaanbod in de dagvaarding, het stellen van toerekenbaarheid en het causaal verband tussen onrechtmatige daad en geleden schade.

Zonder strafrechtelijke veroordeling is de uitkomst zeer onzeker. Een civiele procedure neemt doorgaans veel tijd in beslag. Over het algemeen is het aanhangig maken van een civiele procedure alleen dan zinvol wanneer de dader verhaal biedt (verhaalsonderzoek!) en het te vorderen schadebedrag relatief hoog is.

ALS DE SCHADE NIET VERHAALD KAN WORDEN

Verzekeraar werkgever

Niet in alle gevallen zal de dader bekend zijn. Ook is het zeer wel mogelijk dat de dader geen verhaal biedt. Indien deze situaties zich voordoen, is het uiteraard ook niet mogelijk de schade te verhalen op degene die de schade heeft toegebracht.

In dit soort gevallen biedt de verzekering van de gemeente tegen wettelijke aansprakelijkheid wellicht een oplossing. Uit hoofde van haar werkgeverschap is de gemeente jegens de medewerker die het slachtoffer wordt van een geweldsdelict veelal aansprakelijk voor de geleden schade.

De gemeente heeft op basis van de arbeidsomstandighedenwet de verplichting om de gevaren en risico's voor de veiligheid of de gezondheid van de werknemer zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken. Op het moment dat er een geweldsincident tijdens de uitoefening van de functie plaatsvindt, zal aangevoerd kunnen worden dat de werkgever in deze tekortgeschoten is. Dit maakt de werkgever schadeplichtig, deze aansprakelijkheid kan worden afgewenteld op de verzekeraar.

Niet uit te sluiten valt dat de gemeente schadevergoeding uitkeert aan een medewerker, maar die schade niet bij de verzekeraar kan terughalen.

Verzekeraar medewerker

De schade kan geheel of gedeeltelijk door de verzekering van de betrokkene zijn gedekt, bijvoorbeeld de medische kosten. Het is belangrijk de verzekering zo spoedig mogelijk op de hoogte te stellen van de geleden schade.

Schadefonds Geweldsmisdrijven

Het Schadefonds Geweldsmisdrijven is opgericht om nabestaanden of slachtoffers van geweldsmisdrijven die zwaar getroffen zijn, een eenmalige financiële tegemoetkoming te geven. Dit fonds keert uit als de betrokkene de schade niet op een andere manier vergoed krijgt, bijvoorbeeld via de verzekering of door de dader. Het Schadefonds Geweldsmisdrijven kan uitkeringen doen voor immateriële schade en voor materiële schade die het direct gevolg is van het opgelopen letsel.

Het Schadefonds Geweldsmisdrijven stelt als voorwaarde dat door het geweldsmisdrijf ernstig lichamelijk en/of geestelijk letsel is opgelopen.

Informatie over een aanvraag bij het Schadefonds vindt u op de website van het Schadefonds (www.schadefonds.nl). Men kan bij het indienen van een aanvraag de hulp inroepen van Slachtofferhulp Nederland.

Halt

Halt bemiddelt tussen jonge verdachten en benadeelden. Jongeren die bij Halt aangemeld worden, krijgen de kans om hun daad goed te maken door in hun vrije tijd te werken, de schade te betalen of een andere tegenprestatie aan de benadeelde te leveren. Om de jongere te confronteren met de gevolgen van zijn daden, heeft de Halt-afdoening bij voorkeur te maken met het gepleegde delict. Ook kunnen met de jongere en diens ouders afspraken gemaakt worden over de schadebetaling.

Slachtofferhulp Nederland

Slachtofferhulp Nederland biedt ondersteuning aan het slachtoffer bij onder andere het invullen van het voegingsformulier (berekening en onderbouwing van deschade). Bij immateriële schade geeft Slachtofferhulp Nederland advies over de hoogte van het te vorderen schadebedrag.